

Obsah

Úvod	7
1. Význam dejín práva	11
2. Periodizácia	13
3. Charakter predštátnych útvarov (prechod od predštátneho k štátnemu zriadeniu).....	17
3.1 Samova ríša a Nitrianske kniežatstvo.....	19
4. Feudálny štát	21
4.1 Vznik a charakter štátu.....	21
4.1.1 Patrimoniálny štát.....	25
4.1.2 Stavovská monarchia	28
4.1.3 Absolutistická monarchia.....	30
4.2 Ústavný systém Uhorského kráľovstva	34
4.2.1 Zlatá bula a jej renovácie.....	35
4.2.2 Corona regni Hungariae – Svätá uhorská koruna.....	38
4.2.3 Stavovské povstania a boj o zachovanie stavovskej ústavy.....	41
4.3 Orgány feudálneho štátu	43
4.3.1 Panovník.....	43
4.3.1.1 Nástupnícke poriadky a korunovačný akt	47
4.3.1.2 Zastupovanie panovníka a formy spoluvlády.....	51
4.3.2 Uhorský snem.....	53
4.3.3 Správa feudálneho štátu.....	57
4.3.3.1 Ústredná štátna správa.....	61
4.3.3.2 Miestna správa.....	70
4.4 Súdnictvo	86
4.4.1 Všeobecná charakteristika	86
4.4.2 Štruktúra a pôsobnosť súdov.....	91
4.4.3 Ústredné dvorské sudy.....	91
4.4.4 Sudy vidieckeho súdnictva.....	100
4.4.4.1 Vidiecke kráľovské súdnictvo.....	100
4.4.4.2 Župná (stoličná) súdna organizácia.....	102
4.4.5 Mestské súdnictvo.....	104
4.4.6 Zemepanské (poddanské) súdnictvo.....	108
4.4.7 Osobitné sudy vytvorené v novoveku	110
4.4.8 Cirkevné sudy.....	112
4.5 Ďalšie orgány realizácie práva.....	113
4.5.1 Pristav	114
4.5.2 Hodnoverné miesta.....	114
4.5.3 Kráľovský človek.....	117

4.5.4	<i>Verejný notariát</i>	118
4.5.5	<i>Zástupca v právnom (súdnom) konaní</i>	120
4.6	<i>Vzťah štátu a cirkvi</i>	121
5.	Občiansky štát	127
5.1	<i>Charakter občianskeho štátu</i>	127
5.2	<i>Náčrt ústavného vývoja v rokoch 1848-1992</i>	132
5.2.1	<i>Vývoj v Uhorsku do jeho zániku v roku 1918</i>	132
5.2.2	<i>Požiadavky Slovákov v rokoch 1840-1918</i>	137
5.2.3	<i>Ústavný vývoj v období Československej republiky</i>	145
5.2.4	<i>Obdobie rokov 1939-1945</i>	155
5.2.5	<i>Obnovená Československá republika (1945-1992)</i>	158
5.3	<i>Ústredné orgány štátnej moci</i>	170
5.3.1	<i>Zákonodarná moc</i>	171
5.3.1.1	<i>Uhorsko v rokoch 1848-1918</i>	171
5.3.1.2	<i>Československá republika (1918-1939)</i>	173
5.3.1.3	<i>Slovenská republika (1939-1945)</i>	175
5.3.1.4	<i>Československá republika (1945-1992)</i>	176
5.3.2	<i>Vláda</i>	182
5.3.2.1	<i>Uhorsko v rokoch 1848-1918</i>	182
5.3.2.2	<i>Československá republika (1918-1939)</i>	182
5.3.2.3	<i>Slovenská republika (1939-1945)</i>	184
5.3.2.4	<i>Československá republika (1945-1992)</i>	184
5.3.3	<i>Hlava štátu</i>	186
5.3.3.1	<i>Uhorsko v rokoch 1848-1918</i>	186
5.3.3.2	<i>Československá republika (1918-1945)</i>	186
5.3.3.3	<i>Slovenská republika (1939-1945)</i>	189
5.3.3.4	<i>Československá republika (1945-1992)</i>	189
5.4	<i>Správa</i>	191
5.4.1	<i>Miestna správa v Uhorsku (1848-1918)</i>	193
5.4.2	<i>Miestna správa v rokoch 1918-1945</i>	197
5.4.3	<i>Miestna správa v rokoch 1945-1992</i>	200
5.4.4	<i>Špecializovaná štátna správa</i>	203
5.4.5	<i>Záujmová samospráva</i>	204
5.5	<i>Súdnictvo</i>	204
5.5.1	<i>Uhorsko v rokoch 1848-1918</i>	204
5.5.2	<i>Československá republika (1918-1939)</i>	206
5.5.3	<i>Slovenská republika (1939-1945)</i>	209
5.5.4	<i>Československá republika (1945-1992)</i>	210
5.6	<i>Ďalšie orgány realizácie práva</i>	215
5.6.1	<i>Štátne zastupiteľstvo – prokuratúra</i>	215
5.6.2	<i>Ozbrojené poriadkové zložky</i>	218
5.6.3	<i>Advokácia</i>	219

5.6.4 Notárstvo.....	220
5.7 Vzťah štátu a cirkvi.....	221
Slovo na záver: Historickoprávne zamyslenie sa nad sférou verejnou a súkromnou v štáte a práve.....	225
Summary.....	231
Literatúra.....	233
O autoroch.....	247
Vecný register.....	249

nyim, celkom. V predkladaných lekcniach sa predstavujú dejiny štátu ako sú-
nov pôsobiacich vo verejnej moci. Obsah sa zamerá na vecne na konkrétnu
vymedzené oblasti (príp. odvetvia) štátovedy a práva:

1. na štátogenézu – vznik a vývoj štátu ako právnickej osoby pôsobiacej
v dejinách, tak všeobecných, právnych, či politických. Dejiny štátos-
ti predznamenuje zreteľne kauzálna a protolustorická a predštatná
minulosť. Previazanosť sociálnych pohybov s uskutočnenou reálnou
politikou podmieňuje sledovanie právneho vývoja, poskytuje aj facts
poľnočne východiskové tézy pre sled-dejia prvých foriem štátu. Štát
prezentuje hlava štátu – v skotšom vývoji panovník, následne v mo-
derných dejinách 20. storočia v republikánskej forme prezident. Jeho
zaradenie do systému štátnych orgánov sa nám javilo ako najvhodnejšie,
keďže v novších dejinách sa hlava štátu priamo zaraďuje medzi najvyš-
šie ústavné orgány. V moderných dejinách (od roku 1948) uplatňuje-
me rovnako pozornosť na právu: úpravu ústav, ďalších formálnych
premenov a normalizačných právnych aktov zaradených k prameňom
ústavného práva;
2. na systém orgánov štátu a modely správy – predmetom výkladu sú
nevyhnutne kapitoly o jednotlivých ústredných a miestnych orgánoch
správy štátu. Na ne nadväzujú v širšej koncepii dejiny orgánov verejnej
správy – k čomu dodáme pojem súkromnosprávných a kantsprávných orgánov
(župná a mestská správa a správa záujmových korporácií);
3. na súdnictvo – zámer bol predstaviť výhodne súdny systém, jeho fun-
govanie a charakteristické znaky bez ponákania na processprávne normy
regulujúce súdny proces a exekúciu jeho rozhodnutí;
4. na ďalšie orgány realizácie práva – v starších obdobiach ich nemôžeme
kontrolovať so štátnou mocenskou zbraňou, síce máme štátnych or-
gánov, máme orgány samosprávy, ale vykonávajú presne vymedzenú
časť verejnej moci a správy. Zvyčajne napomáhajú orgánom štátu, pre-
dovšetkým súdny orgánom, slúžia príkladne osobitným verejnoma-
nským potrebám stredovekej a novovekej spoločnosti. Štátu a samosprávy.
V modernom štáte nadobúdaajú podobu konštituovaných a ublietvých
orgánov v najširšom chápaní verejnej správy či orgánov sui generis,
príčom demokratický charakter viacerých z nich komunistický režim
takmer zdevastoval;